

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS APLINKOS DEPARTAMENTO
SOCIALINIŲ IR SVEIKATOS REIKALŲ SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2420(2)**

(TAP-17-692(2)) (17-5610(3))

2017-06-26 Nr. NV-1679

Vilnius

Projekto rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projekto tikslas: pateikti Vyriausybės išvadą dėl Seimo narės R. Šalaševičiūtės projekto, kuriuo siūloma nustatyti:

- teisę gauti antrojo laipsnio valstybines pensijas (116 eurų) motinai arba tėvui, išauginusiems ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėjusiems iki pilnametystės arba kol tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus (šiuo metu daugiavaikiai tėvai teisės į pensiją neturi, pasitaiko atvejų, kad daugiavaikės motinos pensijos negauna dėl pilnamečio vaiko padaryto nusikaltimo ir pan.)
- kokia daugiavaikė motina arba tėvas nelaikomi nepriekaištingos reputacijos (pvz. dėl piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, prievartos prieš savo vaikus, vengimo atlikti tėvų pareigas ir pan.).

Dabartinė situacija: šiuo metu teisė į antrojo laipsnio valstybinę pensiją numatyta motinoms (tėvai teisės į pensiją neturi), pagimdžiusioms ir išauginusioms iki 8 metų bei gerai išauklėjusioms 5 ir daugiau vaikų (nenustatyta iki kokio amžiaus), jeigu jos yra sukakusios senatvės pensijos amžių arba yra pripažintos netekusiomis 60 proc. ir daugiau darbingumo. Pensijos skiriamos vertinant daugiavaikių motinų elgesį ir jų vaikų gero išauklėjimo kriterijus ir sąlygas teisei į pensiją nustatyti.

2017 m. gegužės mėn. antrojo laipsnio valstybinė pensija buvo mokama 10 338 daugiavaikėms motinoms. Šioms pensijoms mokėti 2017 m. yra skirta apie 15 mln. eurų.

Esmė: Vyriausybės išvadoje siūloma:

- nepritarti tikslui susieti teisę į antrojo laipsnio valstybinę pensiją su tėvų pareiga rūpintis savo vaikais ir juos auklėti tik iki jų pilnametystės arba kol tėvai turi pareigą išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės, nes valstybinės pensijos būtų skiriamos nevertinant, ar daugiavaikių tėvų pilnamečiai vaikai yra atsakingi visuomenės nariai (gali būti teisti už sunkius ir labai sunkius nusikaltimus). Siūlomoms nuostatoms įgyvendinti reikės apie 2,2 mln. eurų per metus.
- pritarti nuostatom, kad, nesant galimybės valstybinę pensiją gauti motinai, ją gautų tėvas, tačiau pasiūlyti Seimui jas tobulinti (apibrėžti, kaip bus vertinamas geras vaikų išauklėjimas; atsisakyti nepriekaištingos reputacijos sąvokos, bet nustatyti sąlygas, kada daugiavaikiams tėvams valstybinė pensija neskiriama; patikslinti, kad daugiavaikiam tėvui valstybinė pensija skiriama tik nesant motinos, jeigu ji atsisako pensijos arba neatitinka jos skyrimo sąlygų; suvienodinti sąvokas; įstatymo įsigaliojimą nustatyti nuo 2018 m. sausio 1 d.).

Valstybinei pensijai daugiavaikiam tėvui (įtėviui) skirti reikės apie **160 tūkst. eurų per metus** (skaičiuojama, kad gali kreiptis apie 200 tėvų).

Derinimas: projektas suderintas su Finansų ministerija, patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas. Dėl Teisingumo ministerijos antrinėje išvadoje pateikto siūlymo pakartotinai įvertinti Įstatymo projekto nuostatas konstitucinio lygiateisiškumo principo kontekste,

t.y. ar pagrįsta tėvui pensiją skirti tik tuomet, kai motinai ši pensija neskiriama, klausimas svarstytas Vyriausybės 2017 m. birželio 26 d. pasitarime ir pritarta SADM pateiktai pozicijai.

Atitiktis Vyriausybės programai: atitinka Vyriausybės programos siekį kurti šeimoms palankią aplinką, tačiau programoje taip pat įsipareigota sukurti tvarią ir subalansuotą pensijų sistemą (Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 4.3.3 papunktyje nustatyto darbo 10 punkte iki 2018 m. II ketv. numatyta „sistemiškai įvertinti valstybinių pensijų sistemą ir pateikti pasiūlymus dėl jos tobulinimo“).

Vyriausybės išvadą vėluojama pateikti Seimui (turėjo būti pateikta iki 2017 m. gegužės 21 d.).

Dalykinio vertinimo išvada: siūlome svarstyti Vyriausybės posėdžio dalyje A. Iki pasirašymo projektas bus patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pateiktą pastabą (atsisakyta nutarimo projekto 1 punkto paskutiniojo sakinio).

Socialinių ir sveikatos reikalų skyriaus vedėja

Aušra Gratulevičienė

A. Gratulevičienė, tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-06-14

Nr. (27.1-23) SD - 3549

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento (toliau – Teisės departamentas) pastabas (2017 m. birželio 5 d. išvada Nr. NV-1402) patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas papildomai suderintas su Teisės departamentu darbo tvarka.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemyje.

Nutarimo projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo ir pensijų departamento (direktorė – Asta Aranauskienė, tel. 266 8100, el. p. asta.aranauskiene@socmin.lt) Valstybinių pensijų skyrius (vedėja – Inga Barauskaitė, tel. 266 8118, el. p. inga.barauskaite@socmin.lt, tiesioginė rengėja – patarėja Svajūnė Gaidamavičienė, tel. 266 4276, el. p. svajune.gaidamaviciene@socmin.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 3 lapai.

Ministras

Linas Kukuraitis

Svajūnė Gaidamavičienė, tel. 266 4276, el. p. svajune.gaidamaviciene@socmin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2420(2)**

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2017 m. balandžio 21 d. sprendimo Nr. SV-S-207 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2) (toliau – Įstatymo projektas) tikslui teisę į Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją (toliau – valstybinė pensija) susieti su Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tėvų pareiga rūpintis savo vaikais ir juos auklėti iki jų (vaikų) pilnametystės bei tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės, dėl toliau nurodytos priežasties.

Įstatymo projekto siūlymas nustatyti teisę gauti valstybinę pensiją motinai (įmotei) arba tėvui (įtėviui), išauginusiems ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėjusiems iki pilnametystės arba iki tol, kol Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (toliau – daugiavaikiai motina arba tėvas), sudaro prielaidas, kad valstybinės pensijos, kaip valstybės apdovanojimas, kurių skyrimas pagal šiuo metu galiojančias Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo nuostatas siejamas su geru vaikų išauklėjimu neapsiribojant jų amžiumi, būtų skiriamos nevertinant, ar daugiavaikių motinos arba tėvo pilnamečiai vaikai yra atsakingi visuomenės nariai, ar jie vykdo pareigas savo šeimai ir valstybei, t. y. neatsižvelgiant į tai, kad tie asmenys gali būti ne kartą teisti už sunkius ir labai sunkius nusikaltimus (taip pat nusikaltimus vaikui ir šeimai, žmogaus gyvybei, žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui), pripažinti pavojingais recidyvistais ar vis dar atlikti bausmę įkalinimo įstaigose. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta tėvų pareiga auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, taip pat vaikų pareiga gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą, laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų ir nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių. Valstybinės pensijos, kaip valstybės padėkos daugiavaikiams motinai arba tėvui išraiška, ir toliau turėtų būti siejamos su šiais esminiais principais.

Šioms Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomai iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto prireiktų apie 2 227 tūkst. eurų per metus.

2. Iš esmės pritarti Įstatymo projekto nuostatomis, užtikrinančioms galimybę nesant motinos (įmotės), jai atsisakius kreiptis dėl valstybinės pensijos skyrimo ar neatitinkant nepriekaištingos reputacijos bei kitų sąlygų valstybinei pensijai gauti, valstybinę pensiją gauti tėvui (įtėviui) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jas patikslinti pagal toliau teikiamus siūlymus:

2.1. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalimi keičiamo Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 6 straipsnio 5 dalyje siūloma atsisakyti pavedimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinti Daugiavaikių motinų pagimdytų (įvaikintų) ir išaugintų vaikų gero išauklėjimo bei pačių motinų elgesio vertinimo kriterijų ir sąlygų teisei į antrojo laipsnio valstybinę pensiją nustatyti aprašą, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti atvejus, kada daugiavaikių motinos arba tėvo vaikai nebūtų laikomi gerai išauklėtais (nustatyti Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“, 25 punkte).

2.2. Siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 4 straipsnio 6 dalyje vartojamos nepriekaištingos reputacijos sąvokos ir šios dalies 1–3 punktuose nurodytas sąlygas (papildant sąlyga, kad daugiavaikiai motina arba tėvas yra nuteisti už nusikaltimus ar baudžiamuosius nusižengimus vaikui (įvaikiui) ir šeimai, ar nusikaltimus, susijusius su jų vaiko (įvaikio) sveikatos sutrikdymu ar gyvybės atėmimu, ar kitus sunkius, ar labai sunkius nusikaltimus) įvardyti kaip tas, kurioms esant valstybinė pensija daugiavaikiams motinai arba tėvui neskiriama. Taip pat atitinkamai patikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 5 straipsnio 6 dalį, nurodant, kad daugiavaikiam tėvui (įtėviui) valstybinė pensija skiriama tik nesant motinos (įmotės), jeigu motina (įmotė) atsisako kreiptis dėl šios pensijos arba neatitinka šios pensijos skyrimo sąlygų.

2.3. Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje nustatomi ne reikalavimai daugiavaikiam tėvui (įtėviui), o sąlygos, kurioms esant valstybinė pensija skiriama tėvui. Be to, atsižvelgus į šio nutarimo 2.2 papunktyje pateiktą siūlymą, Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 4 straipsnio 6 dalyje bus nustatytos sąlygos, kurioms esant valstybinė pensija neskiriama. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodyto žodžių junginio „atitinkantis šio įstatymo 5 straipsnio 6 dalies reikalavimus“.

2.4. Siekiant išvengti skirtingo keičiamo įstatymo nuostatų taikymo, siūlytina suvienodinti jame vartojamas sąvokas: „daugiavaikė motina (įmotė)“, „daugiavaikis tėvas (itėvis)“ „daugiavaikė motina“, „daugiavaikis tėvas“, „daugiavaikiai tėvai“, „daugiavaikiai motina arba tėvas“.

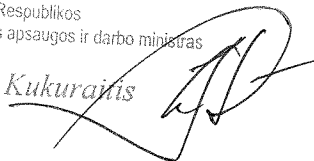
3. Valstybinei pensijai daugiavaikiam tėvui (itėviui) skirti papildomai iš valstybės biudžeto prireiktų apie 160 tūkst. eurų per metus. Kadangi Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nenumatyta skirti papildomų lėšų šiai Įstatymo projekto nuostatai įgyvendinti, siūlytina nustatyti vėlesnę šios nuostatos įsigaliojimo datą – 2018 m. sausio 1 dieną.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Lietuvos Respublikos
Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraišis

Teisinio patvirtinimo vedėja

Alesia Rynkevič

0070012

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2017 m. balandžio 21 d. Nr. SV-S-207
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138, 145 straipsniais ir atsižvelgdama į Seimo 2017 m. balandžio 20 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-50 bei į Seimo Kaimo reikalų, Socialinių reikalų ir darbo bei Teisės ir teisėtvarkos komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

- 27 1. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2).
- 13 2. Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo Nr. I-798 4, 5, 6 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4212(2).
- 9 3. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 55 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4472.
- 13 4. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4688.
- 17 5. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-366.
- 12 6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3¹, 43, 214, 220 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-381.

Seimo Pirmininkas

Viktoras Pranckietis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO ROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslas ir uždaviniai.

Šiuo metu vadovaujantis Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), daugiavaikės motinos vaikas nelaikomas gerai išauklėtu, jeigu, neatsižvelgiant į amžių, jis nuteistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, – nesvarbu, ar teistumas išnykęs, ar ne. Antrojo laipsnio valstybinė pensija taip pat neskiriama, kai daugiavaikės motinos vaikas (vaikai) buvo nuteisti už kitą nusikalstamą veiką ir teistumas nėra išnykęs. Nuostatuose nustatyti ir kiti atvejai (vaikų piktnaudžiavimas alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis ir t. t.), leidžiantys priimti sprendimą neskirti daugiavaikėi motinai antrojo laipsnio valstybinės pensijos.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 3.155 straipsnyje nustatyta, kad vaikai iki pilnametystės ar emancipacijos yra tėvų prižiūrimi. Tėvai turi teisę ir pareigą dorai auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, rūpintis jų sveikata, išlaikyti juos, atsižvelgdami į jų fizinę ir protinę būklę sudaryti palankias sąlygas visapusiškai ir harmoningai vystytis, kad vaikas būtų parengtas savarankiškam gyvenimui visuomenėje. Civilinio kodekso 3.160 straipsnyje, kuris apibrėžia tėvų valdžios pabaigą, nustatyta, kad tėvų teisės ir pareigos baigiasi vaikui sulaukus pilnametystės ar tapus veiksniui. Civilinio kodekso 3.192 straipsnyje nustatyta tėvų pareiga materialiai išlaikyti savo vaikus, o 3.192¹ straipsnyje nustatyta tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą pirmajai kvalifikacijai įgyti arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės studijų formos programą ir yra ne vyresni negu 24 metų ir kuriems būtina materialinė parama).

Įstatymo projektu siekiama teisę į antrojo laipsnio valstybinę pensiją ir gerą vaikų išauklėjimą susieti su Civiliniame kodekse nustatyta tėvų pareiga rūpintis savo vaikais ir juos auklėti iki jų (vaikų) pilnametystės bei tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės. Įstatymo projektu siekiama pašalinti valstybinių pensijų esmės ir paskirties neatitinkančius daugiavaikių motinų (įmočių) ir tėvų (įtėvių) teisės gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją ribojimus, kai daugiavaikės motinos (įmotės) ir tėvai (įtėviai) neįgyja minėtos teisės arba jos netenka dėl suaugusio, pilnamečio vaiko (kurio atžvilgiu tėvams yra pasibaigusios Civilinio kodekso nustatytos teisės ir pareigos) padaryto nusikaltimo, viešosios tvarkos pažeidimo, piktnaudžiavimo alkoholiu ar dėl kitų Nuostatuose aprašytų įstatymams ar visuomenės nustatytoms elgesio normoms prieštaraujančių pilnamečio vaiko veiksmų.

Pažymėtina, kad šiuo metu daugiavaikių motinų teisės į antrojo laipsnio valstybinę pensiją realizavimas ribojamas nesant pagrįsto būtinumo. Suaugusio žmogaus nusikalstami veiksmai, visuomenės nustatytų elgesio normų nesilaikymas dažnai nėra susijęs su jo auklėjimo vaikystėje padariniais. Vienokį ar kitokį žmogaus elgesį gali sąlygoti įvairūs veiksniai, sąlygos, jų tarpusavio santykis – mokykla ar kitas kolektyvas, draugai, įgytos charakterio savybės, įvairios nekontroliuojamos nesėkmės ir t. t. Todėl nėra tikslinga užkirsti (riboti) galimybę realizuoti aptariamą daugiavaikių motinų teisę dėl nuo jų (motinų) nepriklausančių aplinkybių.

Be to, įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į Lygių galimybių kontrolieriaus 2014 m. kovo 25 d. pažymoje Nr. (14)-SN-13 išdėstytą siūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 (toliau – Valstybinių pensijų įstatymas) 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą, kuriuo nustatyta teisė į Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją motinoms, pagimdžiusioms (įvaikinusioms) 5 ir daugiau vaikų, išauginusioms juos iki 8 metų ir gerai

išauklėjusioms (toliau – daugiavaikės motinos), užtikrinant moterims ir vyrams lygias teises gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, jeigu jie atitinka kitas šio įstatymo nuostatas. Dėl šios priežasties įstatymo projekte yra numatomi pakeitimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad ne tik daugiavaikės motinos (įmotės), bet ir tėvai (įtėviai), kurie išaugino ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėjo iki pilnametystės arba iki tol, kol Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (toliau – daugiavaikis tėvas), būtų suteikta gauti teisė į antrojo laipsnio valstybinę pensiją.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad minėtas teisių ribojimas galimai prieštarauja konstituciniam asmenų lygiateisiškumo (asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams) principui. Asmens teisės ar laisvės ribojimo pagrindumą demokratinėje visuomenėje galima vertinti vadovaujantis protingumo ir akivaizdžios būtinybės kriterijais, jis turi atitikti *inter alia* teisingumo sampratą. Pagal Konstituciją riboti žmogaus teises ir laisves galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d. nutarimas).

Įstatymo projekto tikslas – atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas priežastis pakeisti galiojanti teisinį reguliavimą, patikslinant asmenų, turinčių teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, grupę bei pašalinant šiuo metu teisės aktuose nustatytą asmenų lygiateisiškumo bei protingumo principui prieštaraujantį daugiavaikių motinų teisės į antrojo laipsnio valstybinę pensiją ribojimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Seimo narė Rimantė Šalaševičiūtė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Vadovaujantis Valstybinių pensijų įstatymu, šiuo metu teisę gauti Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybines pensijas turi daugiavaikės motinos, pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios.

Nuostatai reglamentuoja daugiavaikių motinų pagimdytų (įvaikintų) ir išaugintų vaikų gero išauklėjimo bei pačių motinų elgesio vertinimo kriterijus ir sąlygas teisei į antrojo laipsnio valstybinę pensiją nustatyti.

Nuostatų 25 punkte nustatyta, kad daugiavaikės motinos vaikas nelaikomas gerai išauklėtu, jeigu, neatsižvelgiant į amžių, jis nuteistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, – nesvarbu, ar teistumas išnykęs ar ne.

Nuostatų 30 punkte nustatyta, kad tais atvejais, kai daugiavaikės motinos vaikas (vaikai) arba (ir) pati daugiavaikė motina buvo nuteisti už nusikalstamą veiką, išskyrus šių Nuostatų 25 ir 27.1 punktuose numatytas nusikalstamas veikas, savivaldybių administracijos gali teikti Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijai (toliau – Komisija) daugiavaikės motinos prašymą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją tik teistumui išnykus.

Nuostatų 31 punkte nustatyta, kad Komisija, remdamasi savivaldybių administracijų pateiktais duomenimis, turi teisę neskirti daugiavaikei motinai antrojo laipsnio valstybinės pensijos, jeigu:

- jos pagimdyti (įvaikinti) ir išauginti vaikai piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis arba (ir) yra priklausomi nuo azartinių lošimų, arba (ir) naudoja psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą prieš savo vaikus, arba (ir) gaunamą valstybės paramą panaudoja ne šeimos interesams;

- jos vaikui per vienerius metus skirtos dvi ir daugiau administracinių nuobaudų už viešosios tvarkos pažeidimus, jeigu nesuejęs terminas, kuriam pasibaigus laikoma, kad asmeniui nebuvo paskirta administracinė nuobauda.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti:

- teisę gauti Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybines pensijas motinai (įmotei) arba tėvui (įtėviui) (atitinkantiems nurodytiems reikalavimams), išauginusiems ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėjusiems iki pilnametystės arba iki tol, kol Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (toliau – daugiavaikiai motina arba tėvas).

Daugiavaikiai motina arba tėvas taip pat nelaikomi nepriekaištingos reputacijos, jeigu:

1) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, psichologinės, fizinės ar seksualinės prievartos prieš savo vaikus (įvaikius) naudojimo arba gaunamos valstybės paramos panaudojimo ne šeimos interesams jų vaikai (įvaikiai), augdami socialinės rizikos šeimoje, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, patiria ar patyrė socialinę riziką;

2) daugiavaikių motinos arba tėvo vaikams (įvaikiams) ar vienam iš vaikų (įvaikių) įstatymų nustatyta tvarka yra ar buvo nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba) (išskyrus atvejus, kai laikinoji globa (rūpyba) buvo nustatyta dėl asmens sveikatos būklės, neleidžiančios jam atlikti savo pareigų) ar jie įvaikinami (išskyrus atvejus, kai vaikus (įvaikius) įvaikino asmens sutuoktinis);

3) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo vengimo atlikti tėvų pareigas auklėti vaikus (įvaikius), piktnaudžiavimo tėvų valdžia, žiauraus elgesio su vaikais (įvaikiais), žalingos įtakos jiems savo amoraliu elgesiu arba nesirūpinimo jais šiam asmeniui teismo sprendimu yra ar buvo apribota tėvų valdžia.

Daugiavaikiam tėvui antrojo laipsnio valstybinė pensija skiriama, tik nesant motinos, jeigu motina atsisako kreiptis dėl šios pensijos arba neatitinka nepriekaištingos reputacijos ar kitų šiuo įstatymu nustatytų antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo sąlygų, Notariškai patvirtintas atsisakymas kreiptis dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos pateikiamas savivaldybės administracijai, teikiančiai Komisijai pasiūlymą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją daugiavaikiams tėvams.

Priėmus Įstatymo projektu siūlomas nuostatas:

- bus sudarytos vienodos galimybės pretenduoti į antrojo laipsnio valstybinę pensiją – ir daugiavaikei motinai, ir daugiavaikiui tėvui;

- bus atsisakoma ydingos praktikos, kuomet daugiavaikės motinos neįgydavo teisės į antrojo laipsnio valstybinę pensiją, arba jos netekdavo dėl pilnamečio vaiko (kurio atžvilgiu tėvams yra pasibaigusios Civilinio kodekso nustatytos teisės ir pareigos) padaryto nusikaltimo, neišnykusio teistumo ir t. t.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai.

Priimtas įstatymo projektas esminės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įgyvendinant Įstatymo projektu siūlomas nuostatas reikės keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimą Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujos sąvokos neapibrėžiamos.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymo lydimųjų aktų, - kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Įstatymui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki įstatymo įsigaliojimo (2015 m. sausio 1 d.) turės priimti nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžeto ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo projektu siūlomoms nuostatomis įgyvendinti reikės apie 50 tūkst. Lt – 60 tūkst. Lt (14481-17377 Eur) valstybės biudžeto lėšų.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projekto rengimo metu negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

Reikšminiai žodžiai: „antrojo laipsnio valstybinė pensija“, „daugiavaikiai tėvai“

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia:

Seimo narė

Rimantė Šalaševičiūtė

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) motina (įmotė) arba tėvas (įtėvis) (atitinkantis šio įstatymo 5 straipsnio 6 dalies reikalavimus), išauuginę ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėję iki pilnametystės arba iki tol, kol Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (toliau – daugiavaikiai motina arba tėvas);“.

2. Papildyti 4 straipsnį 6 dalimi:

„Daugiavaikiai motina arba tėvas taip pat nelaikomi nepriekaištingos reputacijos, jeigu:

1) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, psichologinės, fizinės ar seksualinės prievartos prieš savo vaikus (įvaikius) naudojimo arba gaunamos valstybės paramos panaudojimo ne šeimos interesams jų vaikai (įvaikiai), augdami socialinės rizikos šeimoje, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, patiria ar patyrė socialinę riziką;

2) daugiavaikių motinos arba tėvo vaikams (įvaikiams) ar vienam iš vaikų (įvaikių) įstatymų nustatyta tvarka yra ar buvo nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba) (išskyrus atvejus, kai laikinoji globa (rūpyba) buvo nustatyta dėl asmens sveikatos būklės, neleidžiančios jam atlikti savo pareigų) ar jie įvaikinami (išskyrus atvejus, kai vaikus (įvaikius) įvaikino asmens sutuoktinis);

3) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo vengimo atlikti tėvų pareigas auklėti vaikus (įvaikius), piktnaudžiavimo tėvų valdžia, žiauraus elgesio su vaikais (įvaikiais), žalingos įtakos jiems savo amoraliu elgesiu arba nesirūpinimo jais šiam asmeniui teismo sprendimu yra ar buvo apribota tėvų valdžia.“

2 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 5 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Asmenims, kurie po pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų paskyrimo turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, arba kurie gauna valstybinio socialinio draudimo ligos (įskaitant ir darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės), profesinės rehabilitacijos pašalpas ar nedarbo socialinio draudimo išmokas (toliau šiame straipsnyje – draudžiamosios pajamos), paskirtos pensijos nemokamos. Ši nuostata netaikoma ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviams – kariams savanoriams pirmojo laipsnio valstybinių pensijų gavėjams, antrojo laipsnio valstybinių pensijų gavėjams daugiavaikiams motinai arba tėvui, garbės donorams. Apie draudžiamųjų pajamų turėjimą pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų gavėjai privalo pranešti pensiją jiems mokančiai institucijai per 10 dienų nuo šių pajamų atsiradimo dienos. Jeigu apie šias pajamas laiku nepranešama ir dėl to permokama pensija, permokėtos pensijos suma išieškoma iš pensijos gavėjo Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.“

2. Papildyti 5 straipsnį 6 dalimi:

„Daugiavaikiam tėvui antrojo laipsnio valstybinė pensija skiriama, tik nesant motinos, jeigu motina atsisako kreiptis dėl šios pensijos arba neatitinka nepriekaištingos reputacijos ar kitų šiuo įstatymu nustatytų antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo sąlygų, Notariškai patvirtintas atsisakymas kreiptis dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos pateikiamas savivaldybės administracijai, teikiančiai Komisijai pasiūlymą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją daugiavaikiams tėvams.“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Komisija nagrinėja Lietuvos Respublikos aukščiausiosios valdžios – Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir valdymo institucijų, taip pat Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pateiktus prašymus skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją. Taip pat komisija nagrinėja savivaldybių administracijų teikimus skirti antrojo laipsnio valstybines pensijas daugiavaikiams motinai arba tėvui. Teikimai skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją pateikiami Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta tvarka.“

2. Pakeisti 6 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Savivaldybių administracijos, kurių teikimu šios antrojo laipsnio valstybės pensijos buvo paskirtos daugiavaikiams motinai arba tėvui, neatitinkantiems antrojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo sąlygų, įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui žalą, padarytą iki šios pensijos mokėjimo nutraukimo.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatos taikomos daugiavaikiams motinai arba tėvui, jeigu daugiavaikei motinai iki 2015 m. sausio 1 d. nebuvo paskirta Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinė pensija kaip motinai, pagimdžiusiai (įvaikinusiai) 5 ir daugiau vaikų, išauginusiai juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusiai.

3. Daugiavaikiams motinai arba tėvui pasinaudojus teise į Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją pagal šio įstatymo 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatas, kitam iš jų ši pensija neskiriama.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia:

Seimo narė

Rimantė Šalaševičiūtė

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) ~~motinos, pagimdžiusios (įvaikinusios) 5 ir daugiau vaikų, išauginusios juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusios motina (įmotė) arba tėvas (itėvis) (atitinkantis šio įstatymo 5 straipsnio 6 dalies reikalavimus), išauginę ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėję iki pilnametystės arba iki tol, kol Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka tėvams yra nustatyta pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės (toliau – daugiavaikiai motina arba tėvas);“.~~

2. Papildyti 4 straipsnį 6 dalimi:

„Daugiavaikiai motina arba tėvas taip pat nelaikomi nepriekaištingos reputacijos, jeigu:

1) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, psichologinės, fizinės ar seksualinės prievartos prieš savo vaikus (įvaikius) naudojimo arba gaunamos valstybės paramos panaudojimo ne šeimos interesams jų vaikai (įvaikiai), augdami socialinės rizikos šeimoje, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, patiria ar patyrė socialinę riziką;

2) daugiavaikių motinos arba tėvo vaikams (įvaikiams) ar vienam iš vaikų (įvaikių) įstatymų nustatyta tvarka yra ar buvo nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba) (išskyrus atvejus, kai laikinoji globa (rūpyba) buvo nustatyta dėl asmens sveikatos būklės, neleidžiančios jam atlikti savo pareigų) ar jie įvaikinami (išskyrus atvejus, kai vaikus (įvaikius) įvaikino asmens sutuoktinis);

3) dėl daugiavaikių motinos arba tėvo vengimo atlikti tėvų pareigas auklėti vaikus (įvaikius), piktnaudžiavimo tėvų valdžia, žiauraus elgesio su vaikais (įvaikiais), žalingos įtakos jiems savo amoraliu elgesiu arba nesirūpinimo jais šiam asmeniui teismo sprendimu yra ar buvo apribota tėvų valdžia.“

2 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 5 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Asmenims, kurie po pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų paskyrimo turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, arba kurie gauna valstybinio socialinio draudimo ligos (įskaitant ir darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės), profesinės reabilitacijos pašalpas ar nedarbo socialinio draudimo išmokas (toliau šiame straipsnyje – draudžiamosios pajamos), paskirtos pensijos nemokamos. Ši nuostata netaikoma ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviams – kariams savanoriams pirmojo laipsnio valstybinių pensijų gavėjams, antrojo laipsnio valstybinių pensijų gavėjams ~~šio įstatymo 4 straipsnio trečiosios dalies 1 punkte nurodytoms motinoms gavėjams daugiavaikiams motinai arba tėvui~~, garbės donorams. Apie draudžiamųjų pajamų turėjimą pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų gavėjai privalo pranešti pensiją jiems mokančiai institucijai per 10 dienų nuo šių pajamų

atsiradimo dienos. Jeigu apie šias pajamas laiku nepranešama ir dėl to permokama pensija, permokėtos pensijos suma išieškoma iš pensijos gavėjo Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.“

2. Papildyti 5 straipsnį 6 dalimi:

„**Daugiavaikiam tėvui antrojo laipsnio valstybinė pensija skiriama, tik nesant motinos, jeigu motina atsisako kreiptis dėl šios pensijos arba neatitinka nepriekaištingos reputacijos ar kitų šiuo įstatymu nustatytų antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo sąlygų, Notariškai patvirtintas atsisakymas kreiptis dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos pateikiamas savivaldybės administracijai, teikiantį Komisijai pasiūlymą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją daugiavaikiams tėvams.**“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 6 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Komisija nagrinėja Lietuvos Respublikos aukščiausiosios valdžios – Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir valdymo institucijų, taip pat Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pateiktus prašymus skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją. Taip pat komisija nagrinėja savivaldybių administracijų teikimus skirti antrojo laipsnio valstybinės pensijas šio įstatymo 4 straipsnio trečiosios dalies 1 punkte nurodytoms motinoms **daugiavaikiams motinai arba tėvui**. Teikimai skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją pateikiami Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta tvarka.“

2. Pakeisti 6 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Komisija turi teisę priimti sprendimą skirti nuo 2005 m. sausio 1 d. antrojo laipsnio valstybinę pensiją daugiavaikėi motinai, jeigu daugiavaikė motina 2005 m. sausio 1 d. atitiko šios pensijos skyrimo sąlygas ir jeigu Komisija gavo savivaldybės administracijos teikimą su visais būtinais nurodytais pensijai skirti dokumentais ne vėliau kaip iki 2005 m. liepos 1 d. Daugiavaikių motinų pagimdytų (įvaikintų) ir išaugintų vaikų gero išauklėjimo bei pačių motinų elgesio vertinimo kriterijų ir sąlygų teisei į antrojo laipsnio valstybinę pensiją nustatyti aprašą tvirtina Vyriausybė. Šiuo aprašu privalo vadovautis savivaldybių administracijos, teikdamos pasiūlymus dėl antrojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo daugiavaikėms motinoms, taip pat Komisija, priimdama sprendimus dėl šių motinų teisės gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją. Savivaldybių administracijos, kurių teikimu šios **antrojo laipsnio valstybės** pensijos buvo paskirtos motinoms, neatitinkančioms **daugiavaikiams motinai arba tėvui, neatitinkantiems** antrojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo sąlygų, įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui žalą, padarytą iki šios pensijos mokėjimo nutraukimo.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatos taikomos daugiavaikiams motinai arba tėvui, jeigu daugiavaikėi motinai iki 2015 m. sausio 1 d. nebuvo paskirta Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinė pensija kaip motinai, pagimdžiusiai (įvaikinusiai) 5 ir daugiau vaikų, išauginusiai juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusiai.

3. Daugiavaikiams motinai arba tėvui pasinaudojus teise į Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją pagal šio įstatymo 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatas, kitam iš jų ši pensija neskiriama.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia:

Seimo narė

Rimantė Šalaševičiūtė

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

2017-06- Nr.
I 2017-06-14 Nr. (27.1-23)SD-3549

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2420(2)“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 78.1 papunkčiu, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2)“ projektą (toliau – Projektas), teikia teisinę išvadą.

1. Pastebime, kad Projektas nėra patikslintas pagal Teisingumo ministerijos 2017 m. gegužės 19 d. išvados Nr. (1.6) 2T-400 3 punkte išdėstytą siūlymą. Teisingumo ministerija, įvertinusi Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2) (toliau – Įstatymo projektas) aiškinamojo rašto 1 punkte nurodytą informaciją, kad Įstatymo projektas parengtas, be kita ko, „atsižvelgiant į Lygių galimybių kontrolieriaus 2014 m. kovo 25 d. pažymoję Nr. (14)-SN-13 išdėstytą siūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą <...>, užtikrinant moterims ir vyrams lygias teises gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, jeigu jie atitinka kitas šio įstatymo nuostatas“, atsižvelgdama į Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalies nuostatą formuluotę „išauginę ne mažiau kaip iki 8 metų 5 ir daugiau vaikų ir gerai juos visus išauklėję“ (pastebėtina, kad, lyginant su galiojančiu reguliavimu, motinų atžvilgiu nelieta nuostatos „pagimdžiusios“), siūlė Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalies nuostatas įvertinti konstitucinio *lygiateisiškumo principo* kontekste ir prireikus pildyti Projektą. Teisingumo ministerija taip pat iškėlė abejonę, ar iš tiesų pagrįsta daugiavaikiam tėvui antrojo laipsnio valstybinę pensiją skirti tik tuomet, kai dėl Įstatymo projekte nustatytų priežasčių daugiavaikai

motinai ši pensija neskiriama, ar tokiu reguliavimu būtų užtikrintos moterims ir vyrams lygios teisės gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją.

Atsižvelgdami į tai, pakartotinai siūlome įvertinti minėtą Teisingumo ministerijos siūlymą, o argumentuotai nusprendus į jį neatsižvelgti – parengti derinimo pažymą, nurodant neatsižvelgimo argumentus.

2. Sistemiškai vertindami Projekto 1 punkto paskutinįjį sakinį kartu su 3 punktu, siūlytume Projekto 1 punkto paskutiniojo sakinio atsisakyti arba jį pildyti aiškia pozicija dėl jame nurodytų lėšų skyrimo galimybių, nurodant tai pagrindžiančius argumentus.

Teisingumo viceministras

Donatas Matuiza

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5, 6 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2420(2)“ PROJEKTO**

(toliau – Projektas)

(TAP Nr. 17-692; TAIS Nr. 17-5610(2))

2017-06-05 Nr.NV-1402

Vilnius

Įvertinę Projektą, kuriuo teikiama Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 4, 5, 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2420(2) (toliau – Įstatymo projektas), atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekte dėstomoje Vyriausybės pozicijoje daliai Įstatymo projekto nuostatų pritariama, o kitai – nepritariama. Tokia Vyriausybės pozicija gali būti dėstoma, kai teisės akto projektu siekiama įgyvendinti kelis skirtingus tikslus ir daliai tikslų ir teisinio reguliavimo priemonių pritariama, o tam tikrai daliai – nepritariama. Įstatymo projekte keliami du skirtingi tikslai. *Pirmasis tikslas* – teisę į Lietuvos Respublikos antrojo laipsnio valstybinę pensiją (toliau – pensija) ir gerą vaikų išauklėjimą susieti su Civiliniame kodekse nustatyta tėvų pareiga rūpintis savo vaikais ir juos auklėti *iki jų (vaikų) pilnametystės* bei tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus, sulaukusius pilnametystės ir *antrasis tikslas* – atsižvelgiant į Lygių galimybių kontrolieriaus 2014 m. kovo 25 d. pažymoje Nr. (14)-SN-13 išdėstytą siūlymą *užtikrinti moterims ir vyrams lygias teises gauti pensiją*, jeigu jie atitinka kitas Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo (toliau – įstatymas) nuostatas. Įvertinus Projekte teikiamus pasiūlymus, *darytina išvada, kad abiem tikslams nepritariama*. Dėl pirmojo Įstatymo projektu siekiamo tikslo pasisakoma Projekto 1.1 papunktyje ir siūloma palikti galiojančias įstatymo nuostatas, siejamas su geru vaikų išauklėjimu nepriklausomai nuo jų amžiaus. Dėl antrojo Įstatymo projektu siekiamo tikslo – Projekto 2.1.2 papunktyje išdėstytas pasiūlymas nustatyti, kad daugiavaikiam tėvui pensija skiriama tik nesant motinos, jeigu motina atsisako kreiptis dėl pensijos arba neatitinka pensijos skyrimo sąlygų, manome, kad neužtikrina moterims ir vyrams lygių teisių gauti pensiją. Be to, neaišku, kodėl Projekte nurodoma tik motina ir tėvas, nors pagal Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalyje keičiamo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą pensiją turi teisę gauti ne tik motina (tėvas), bet ir įmotė (įtėvis). Taigi, Projekto 2.1.2 papunktyje

siūloma nuostata neatitinka Įstatymo projekte keliamo tikslo – užtikrinti moterims ir vyrams lygias teises gauti pensiją. Atsižvelgdami į tai, manome, kad dėstoma Vyriausybės pozicija neatitinka Teisingumo ministerijos pateiktų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijų, kurioms buvo pritarta Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarime (toliau – Rekomendacijos), 2 punkto nuostatų ir turi būti tikslinama.

Atkreiptinas dėmesys, kad Vyriausybė, pagal Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatas įsipareigojusi sukurti tvarią ir subalansuotą pensijų sistemą. Vyriausybė, įgyvendindama šį tikslą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ 4.3.3 papunktyje nustatyto darbo 10 punkte, iki 2018 m. II ketvirčio nusistačiusi *sistemiškai įvertinti valstybinių pensijų sistemą ir pateikti pasiūlymus dėl jos tobulinimo*. Atsižvelgdami į tai, siūlome įvertinti, ar nereikėtų Projekte formuluoti Vyriausybės poziciją pagal Rekomendacijų 1.3 ar 1.4 papunkčių nuostatas, nurodant, kad Vyriausybė įgyvendinant minėtą darbą, pati atliks tam tikrus veiksmus (parengs Įstatymo projektą ir kita).

2. Mūsų vertinimu, Projekto 2.1.2 papunktyje siūlymas tikslinti Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalimi keičiamo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punktą, nustatant, kad teisę gauti valstybinę pensiją turi daugiavaikiai tėvai, atitinkantys šio straipsnio 6 dalyje *nustatytas pensijos skyrimo sąlygas*, o šio straipsnio 6 dalyje siūlymas *atsisakyti nepriekaištingos reputacijos sąvokos ir nustatyti sąlygas*, kada pensija daugiavaikiams tėvams skiriama, *nenustato aiškesnio pensijos skyrimo reguliavimo*, nes neaišku, kokios pensijos skyrimo sąlygos turi būti nustatytos įstatyme. Siekiant iš esmės pritarti daliai Įstatymo projekto nuostatų, manome, turėtų būti nurodytos ir konkrečios sąlygos.

3. Projekto 2.1.2 papunktyje pateiktas pasiūlymas tikslinti Įstatymo projektą (nurodant, kad daugiavaikiam tėvui pensija skiriama tik nesant motinos, jeigu motina atsisako kreiptis dėl šios pensijos arba neatitinka šios pensijos skyrimo sąlygų) neįgyvendina Įstatymo projekte siekiamo tikslo – moterims ir vyrams lygiomis teisėmis gauti pensiją, tačiau Projekto 3 punkte nurodoma, kad Įstatymo projekte pasirinktomis teisinio reguliavimo priemonėmis nebus užtikrintos moterų ir vyrų, kaip daugiavaikių tėvų, lygios galimybės gauti pensiją. Tokie siūlymai yra prieštaringi, nes viena nuostata siūlomas teisinis reguliavimas neužtikrina lygias galimybes moterims ir vyrams gauti pensiją, o kita nuostata pasakoma, kad šis tikslas nebus pasiektas. Todėl Projekte lieka neaišku, kam Vyriausybė pritaria ir jei pritaria lygių galimybių moterims ir vyrams gaunant pensijas

užtikrinimui – turėtų būti pateikti aiškūs ir konkretūs pasiūlymai dėl teisinio reguliavimo priemonių tobulinimo (atitinkamai tikslinant ir Projekto 2.1.2 papunktį).

4. Siūlytina dar kartą įvertinti, ar pagrįstai siūloma Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje keičiamo įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje atsisakyti pavedimo Vyriausybei patvirtinti įstatyme nurodytą aprašą ir visas nuostatas dėstyti įstatyme. Manome, kad siūlomas teisinis reguliavimas apkraus įstatymą procedūrinio ar techninio pobūdžio normomis, kurios gali būti nustatytos įgyvendinamajame teisės akte (nustatyta Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 255). Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti Projekto 2.1 ir 2.1.1 papunkčių nuostatas.

5. Dėstant Vyriausybės poziciją, kuria iš esmės pritariama Įstatymo projektui (ar kai kurioms jo nuostatoms), taip pat Projekte siūlome nurodyti, kad nors pagal Įstatymo projekto 1 straipsnyje keičiamo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatas pensiją turi teisę gauti motina (*įmotė*) ir tėvas (*įtėvis*) (atitinkantis įstatymo 5 straipsnio 6 dalies reikalavimus), tačiau kituose Įstatymo projekto straipsniuose nurodoma tik motina ir tėvas (sąvokos vartojamos nenuosekliai). Be to, Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje nenustatomi reikalavimai tėvui (įtėviui), nes šioje dalyje nustatomos sąlygos, kurioms esant pensija skiriama ne motinai, o tėvui.

6. Siūlome Projektą tikslinti teisės technikos aspektu. Pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 54 punkto nuostatas tik punktą turi pastraipas, todėl atitinkamai tikslintinas Projekto 1.1 papunkčio dėstymas; Projekto 1.1 papunktyje po žodžių junginio „Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamame“ siūlome įrašyti žodžių junginį „Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas)“; Projekto 1.2 papunktyje, 3 punkte siūlytina nevartoti teisės aktams nebūdingos formuluotės „manyta“.

1-ojo teisinės ekspertizės skyriaus vedėja

Daiva Gubistienė